

Nr 70.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående godkännande av ett mellan järnvägsstyrelsen och Mjölby municipalsamhälle ingånget bytesavtal ifråga om vissa områden vid Mjölby järnvägsstation; given Stockholms slott den 6 februari 1920.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att godkänna det i statsrådsprotokollet omförmälda, mellan järnvägsstyrelsen och Mjölby municipalsamhälle den 26 maj 1919 ingångna bytesavtal ifråga om vissa områden vid Mjölby järnvägsstation.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

F. Holmquist.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6
februari 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
THORSSON,
HOLMQUIST,
OLSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet
anförde departementschefen, statsrådet Holmquist:

Historik.

Vid anläggning av östra stambanan exproprierades för statens järnvägar från då under domänstyrelsens förvaltning stående förra furirsbostället $\frac{1}{2}$ mantal Mjölby nr 15 Södergården i Mjölby socken ett område om 661 kvadratmeter, varå sedermera uppfördes ett pumphus för vattenintagning till Mjölby station.

Sedermera förrättades under åren 1899—1900 av kommissionslantmätaren G. W. Müntzing ägostyckning av omförmälda boställe. Därvid utlades till detsamma bland annat två skiften, vilka å en av Müntzing år 1899 över förrättningen upprättad karta betecknades med litt Ba 1

och Ba 2; och kom arealen av ifrågavarande exproprierade område därvid på grund av bristande kännedom om expropriationen att inräknas såsom tillhörande skiftet litt Ba 1.

Sedan Mjölby municipalsamhälle gjort framställning att få inköpa förenämnda kronodomän, anförde dåvarande chefen för jordbruksdepartementet vid ärendets föredragning den 9 mars 1906, att omförmälda med litt Ba 1 och Ba 2 betecknade skiften, vilka inginge i municipalsamhällets planlagda område, syntes böra upplåtas till samhället, dock med iakttagande, bland annat, att statens järnvägar erhöles lämpligt vederlag för den mark av ägoskiftet litt Ba 1 om 661 kvadratmeter, som statens järnvägar förvärvat för vattenledning och plats till pumphus. Sådant vederlag syntes kunna utan olägenhet beredas statens järnvägar genom upplåtande för ifrågavarande ändamål av behöfelig mark vid södra gränsen av ägoskiftet Ba 1, varvid ersättning för kostnaden för flyttning av de dåvarande anordningarna för vattenintagning borde tillerkännas statens järnvägar.

Med anledning härav föreslog Kungl. Maj:t i proposition den 9 mars 1906, nr 77, riksdagen medgiva, bland annat, dels att av det å den av Müntzing år 1899 över nämnda boställe upprättade karta med Ba 1 betecknade ägoskiftet invid samma skiftes södra gräns så stort område finge till statens järnvägar upplåtas, som kunde anses utgöra vederlag för omförmälda från samma ägoskifte för statens järnvägar exproprierade markområde om 661 kvadratmeter och vilket område borde så utläggas, att det innefattade nödigt utrymme för vattenledning m. m., dels ock att de å förberörda karta med Ba 1 och Ba 2 betecknade ägoskiften av ifrågavarande kronodomän finge, med undantag av bland annat nyssberörda område invid södra gränsen av skiftet, till Mjölby municipalsamhälle försäljas mot köpeskilling, som skulle på municipalsamhällets bekostnad bestämmas i den ordning, som i förordningen den 14 april 1866 ifråga om jords eller lägenhets avstående för allmänt behov vore föreskriven, samt under villkor i övrigt, bland andra, att municipalsamhället skulle vara skyldigt ersätta järnvägsstyrelsen kostnaden för flyttning av statens järnvägars dåvarande anordningar för vattenintagning vid Mjölby station till nyssberörda område vid södra gränsen för skiftet Ba 1 med belopp, som, om överenskommelse ej kunde träffas, skulle av Kungl. Maj:t bestämmas.

Denna proposition blev av riksdagen bifallen.

Genom brev den 11 maj 1906 anbefalldes Kungl. Maj:t järnvägsstyrelsen att efter municipalsamhällets hörande inkomma med förslag ej mindre å det område av ägoskiftet Ba 1, som kunde vara erforderligt

att å statens järnvägar upplåtas för ovan angivna ändamål, än även å beloppet av den ersättning, som borde tillkomma statens järnvägar. Sistberörda område har emellertid aldrig av statens järnvägar tagits i anspråk eller för dess räkning utstakats å marken.

Ägoskiftena Ba 1 och Ba 2 överlätos sedermera, på de av Kungl. Maj:t och riksdagen godkända villkor och jämlikt bemyndigande av Kungl. Maj:t den 2 april 1914, genom köpebrev den 17 april 1914 av domänstyrelsen till municipalsamhället. I försäljningen ingick sålunda det för statens järnvägar ursprungligen exproprierade området om 661 kvadratmeter, varemot därifrån undantogs vad som i dess ställe skulle tillerkännas statens järnvägar i vederlag.

Järnvägs-
styrelsen.

I skrivelse den 17 juni 1919 har järnvägsstyrelsen meddelat, att Mjölby järnvägsstation numera ombyggets och att dess lokomotivstallar därvid förlagts till södra ändan av stationens bangård, varest Mjölby samhälle enligt särskilt avtal tillhandahölle statens järnvägar erforderligt vatten. I följd härav behövde statens järnvägar ej vidare här ovan närmare angivna vederlag för omförmälda från Mjölby Södergården exproprierade område om 661 kvadratmeter, varå statens järnvägar hade anordning för vattenintagning. Styrelsen hade därför, med anledning av framställning från Mjölby municipalsamhälle och under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande, den 26 maj 1919 med samhället träffat avtal om upplåtelse till samhället av det statens järnvägar såsom vederlag förbehållna område mot det att samhället i stället till statens järnvägar avhände sig vissa andra fastigheter, som vore för statens järnvägar behövlige.

Enligt vad framgår av en vid styrelsens skrivelse i ämnet fogad avskrift av berörda bytesavtal har Mjölby municipalsamhälle under ovan angivna förutsättning till statens järnvägar med äganderätt överlåtitt dels tomten nr 6 om 0,1231 hektar i kvarteret Källaren av nämnda samhälle och dels lägenheten Hagalund nr 3 om 0,0232 hektar, båda avsondrade från den från $\frac{1}{4}$ mantal kronoskatte Mjölby Klostergård nr 3 i Mjölby socken avsondrade lägenheten Klostergårdsjorden om 5,1150 hektar, mot det att Kungl. Maj:t och kronan genom domänstyrelsen såsom vederlag med äganderätt överlåter ovan omförmälda statens järnvägar förbehållna område, som vore avsett att utläggas utmed södra gränsen av skiftet litt Ba 1. Vidare skulle järnvägsstyrelsen avsäga sig alla anspråk å dels det pumphus med vattenledning, som vore beläget å det för statens järnvägar exproprierade, genom försäljning av skiftet Ba 1 till Mjölby municipalsamhälle överlåtna område, dels ock den ersättning för

kostnad för flyttning av nämnda anordningar för vattenintagning, som det ålâge samma samhälle att gälda. De lägenheter, som samhället avstode, upplättes fria från andra inteckningar än den, som den 6 juni 1901 beviljats i lägenheten Klostergårdsjorden Kungl. Maj:t och kronan till skydd för rättigheten att för all framtid till väg begagna, jämte annan mark, lägenheten Hagalund nr 3. De områden, som sålunda skulle bytas, finge av respektive nya ägare tillträdas, då Kungl. Maj:t godkänt ifrågavarande bytesavtal. Alla med avtalets genomförande för-
enade kostnader skulle bestridas av Mjölby municipalsamhälle.

Vad beträffar värdet å de till byte föreslagna områdena åberopar järnvägsstyrelsen i sin skrivelse en av särskilda sakkunniga den 21 mars 1919 verkställd värdering, vilken — då statens järnvägar sedan år 1914 disponerat tomten nr 6 — är baserad på då gällande priser. Vid värderingen hava de sakkunniga, med hänsyn till att det område, som vore avsett att avstås från statens järnvägar, ännu ej blivit till gränserna bestämt, förutsatt, att berörda område skulle, då det utlades vid södra gränsen av skiftet Ba 1, få samma storlek och form som omförmälda för statens järnvägar exproprierade, genom förenämnda köpebrev av den 17 april 1914 försålda område. Ifrågavarande båda områden hava av de sakkunniga ansetts vara likvärdiga och åsatts ett värde av 3 kronor 50 öre per kvadratmeter, vadan sålunda värdet å den mark, som av statens järnvägar skulle avstås, i sin helhet beräknats till 2,313 kronor 50 öre. Dessutom har det å det exproprierade området befintliga pumphuset uppskattats till 500 kronor. Vad beträffar värdet å de två områden, Mjölby municipalsamhälle avstår, hava de ansetts äga ett värde av 2 kronor 84 öre per kvadratmeter. Då, enligt vad de sakkunniga meddelat, tomten nr 6 har ett yttinnehåll av 1,231 kvadratmeter och lägenheten Hagalunds areal utgör 232 kvadratmeter, skulle det sammanlagda värdet av de områden, municipalsamhället avstår, utgöra 4,154 kronor 92 öre.

Järnvägsstyrelsen framhåller i sin skrivelse, att det upprättade bytesavtalet tillförsäkrade statens järnvägar dels full ersättning för såväl det avstådda området som värdet av de till det gamla pumphuset hörande materialier, vilka — i händelse av pumphusets flyttning — kunde användas för nya vattenintagningsanordningar, dels ock vederlag för samhället besparad kostnad för flyttning av pumphuset. På grund härav har järnvägsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte dels godkänna det mellan styrelsen och Mjölby municipalsamhälle ingångna bytesavtalet, dels ock bemyndiga domänstyrelsen att å omförmälda av nämnda styrelse den 17 april 1914 utfärdade köpebrev teckna tillägg, att det i det-

samma innehållna villkor om undantagande från försäljningen av visst jordområde för statens järnvägar utginge ur köpebrevet.

*Domän-
styrelsen.*

Efter remiss har domänstyrelsen avgivit utlåtande den 12 september 1919 och därvid överlämnat yttranden dels av domänintendenten och länsstyrelsen i länet, vilka tillstyrkt järnvägsstyrelsens framställning, dels ock från kommunalkamrerarkontoret i Mjölby, som meddelat, att samhället den 11 juli 1914 sökt lagfart å fångtet enligt det av domänstyrelsen utfärdade köpebrevet, men att lagfartsansökningen därvid förklarats vilande på den grund, att köpebrevet innehölle vissa undantag.

I sitt utlåtande har domänstyrelsen framhållit, att beslutet i lagfartsfrågan syntes hava föranletts därav, att järnvägsstyrelsens område ej varit till sina gränser för avsöndring bestämda och att, om åtgärd i sådant syfte vidtagits, det syntes som om lagfart skulle kunnat beviljas på det genom köpebrevet upplåtna området. Godkändes bytesförslaget, torde hinder ej heller möta för särskild lagfart å det samhället tillbytta området, förutsatt att det bleve avsöndrat. Emellertid hade styrelsen ej något att erinra mot att, om det medgäves, att det enligt köpebrevet för järnvägsstyrelsen undantagna området finge likasom övriga av Kungl. Maj:t med riksdagen till samhället försålda områden till detsamma upplåtas, å köpebrevet gjordes sådant tillägg som järnvägsstyrelsen ifrågasatt.

*Departements-
chefen.*

Då ifrågavarande bytesavtal synes vara för statens järnvägar förmanligt, har jag ej något att erinra mot godkännande av detsamma. Därest riksdagen lämnar sitt medgivande till att bytet kommer till stånd, läser Kungl. Maj:t framdeles komma att bemyndiga domänstyrelsen att teckna tillägg å köpebrevet av den 17 april 1914 i enlighet med vad järnvägsstyrelsen förordat.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att godkänna ovan omförmälda, mellan järnvägsstyrelsen och Mjölby municipalsamhälle den 26 maj 1919 ingångna bytesavtal ifråga om vissa områden vid Mjölby järnvägsstation.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall och förordnade, att till riksdagen skulle avlåtas proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Conr. Falkenberg.
